

William Gadsby (1773-1844) predikant van Manchester

Independent kapel in Bedworth, nu een andere gemeente. Hieronder de kapel van Coventry met predikant

Twee straten in zijn geboorteplaats Attleborough herinneren aan Gadsby.

De originele preekstoel en galerijhek, de kapel is van later datum, maar heden in zeer slechte staat. Voor de preekstoel bevindt zich onder de vloer het doopbassin. Hieronder een foto van de gedenksteen welke ophangt in de kapel. De originele steen is ooit kapot gevallen.

Zijn grafsteen is verplaatst naar Charlesworth, nabij Manchester, naast de Baptist Chapel aldaar.

Tijdlijn van William Gadsby 1773-1844

- 1773 3-1 William geboren in Attleborough als 2^e kind uit het 2^e huwelijk van vader John -stratenmaker, 1^e huwelijk 7 kinderen, totaal 14 kinderen. Vader is 96 jaar geworden, moeder Martha is in ±1807 in Attleborough begraven door William
- 1773 17-1 gedoopt in St. Nicholas kerk. Jeugdtijd naar Independent kapel
- 1786 Begonnen als lintenwever
- 1790 Genadewerk in zijn ziel
- 1791 Bezoekt Independent kapel te Bedworth
- 1793 Bezoekt Baptist kapel te Coventry. 21-12 samen met 21 anderen gedoopt door James Aston
- 1794 William's toekomstige vrouw Elizabeth Marvin te Hinckley gedoopt door James Aston
- 1795 In Hinckley begonnen als kousenwever
- 1796 16-5 huwelijk met Elizabeth Marvin. Woonden eerst op kamers in Hinckley en na 1 jaar in een huurhuis. 3 Dochters geboren: Rachel, Sarah, Phebe. 25-9 overgegaan naar de Baptist kapel in Hinckley
- 1798 Pinksterzondag eerste preek in een bovenkamer te Bedworth. Preekt daarna afwisselend ook in Hinckley
- 1800 Bevestigd als predikant van nieuwe Baptist kapel te Desford in combinatie met Hinckley waar in 1803 een nieuwe kapel kwam
- 1803 Preken en geld inzamelen voor nieuwe kapel in Manchester
- 1804 Nogmaals naar Manchester, doopt o.a. John Warburton

- 1805 Beroep naar Manchester aangenomen, 1806 zoon Ebenezer geboren, 1808 John en 1811 William
- 1809 Doopt John Kershaw in Rochdale
- 1819 Vrouw Elizabeth (Betsy) wordt blijvend geestelijk gestoord
- 1822 Doopt dochter Phebe
- 1824 Nieuwe kapel geopend
- 1835 Doopt zoon John
- 1844 21-1 laatste preek, 27-1 † in Manchester, 71 jaar
- 1851 16-3 vrouw Betsy † na getuigenis. 6 kinderen en ±35 kleink.
- 1858 Rachel en Phebe †. 1863 Willam, 1883 Ebenezer, 1893 John. Phebe en William woonden in Amerika

William Gadsby werd geboren in Attleborough in Warwickshire op 3 januari 1773. In zijn vroege jeugd had hij meerdere overtuigingen in zijn geweten naar het vlees. Vanaf zijn dertiende werd hij lintenwever en leefde zich als gangmaker tussen zijn collega's uit in de zonde. Maar, net na zijn zeventiende verjaardag greep de Heere in zijn hart in, in 1790. Al was er soms wat verwarring in zijn gemoed, bijvoorbeeld over de toegerekende gerechtigheid, toch was hij meestentijds ijverig in de godsdienst, zijn sprak er veel van, maar met nog teveel eigendunk. Hierdoor verkilde zijn hart en kwamen er beproevingen, zo zuiverde de Heere hem in de smeltkroes en louterde het goud. Hij begon de diensten in de Independenten kapel van Bedworth te bezoeken,

Toen hij ongeveer twintig jaar oud was, werd hij gedoopt en trad hij toe tot een Baptistengemeente in Coventry die door de oude John Butterworth werd gediend, met James Aston als assistent. Aston doopte hem op 21 september 1793 samen met 21 anderen. Aston noemde toen al profetisch dat het erop scheen te wijzen dat William eens zeer nuttig zou zijn voor Gods dierbare familie. Hij was ijverig en werd regelmatig gevraagd om te bidden. In een naburige gemeente Hinckley hielp hij eens een besmeurd doopvont in de buitenlucht te reinigen zodat de doopdienst van 20 mannen en vrouwen door Aston door kon gaan. Hier zag hij zijn toekomstige vrouw Elizabeth Marvin die ook gedoopt werd, voor het eerst. Al snel kregen ze omgang met elkaar en in 1796 verhuisde hij na zijn huwelijk (16 mei) met Elizabeth Marvin naar Hinckley en sloot hij zich aan bij een paar mensen die elkaar in een schuur ontmoetten. Van lintenwever werd hij kousenwever.

Steeds meer drong de gedachte dat hij ooit eens zou preken hem op, maar onder veel strijd. Hij sprak een groot dialect, voelde zich totaal onbekwaam en bad zelfs dat hij liever wilde sterven dan preken. Zijn eerste preek was op pinksterzondag 1798 op een bovenkamer in Bedworth, over 1 Petrus 2:7, U dan, die gelooft, is Hij dierbaar. Regelmatig werd in de regio gevraagd voor groepjes of gemeenten te spreken. Zijn werk als wever leed eronder en de armoede was groot. Vaak ging hij voor in de oude schuur te Hinckley. Vervolging van omstanders bleek uit het ingooien van ramen e.a.. Afgewisseld met Hinckley preekte William ook in Desford. In het jaar 1800 werd er speciaal voor Gadsby een kapel gebouwd, desondanks was het bij de opening een arme gemeente van 18 leden. Gadsby werd bij de opening bevestigd als predikant door Aston, Vorley en Hall. Gadsby was nu 27 jaar.

In Hinckley werd in 1802 een nieuwe kapel gebouwd. Gadsby preekte ook daar. Daar de gemeenten in grote armoede verkeerde ging Gadsby 4 weken op bedeltocht in Manchester. John Warburton die later zelf predikant en vriend van Gadsby werd, bezocht met grote tegenzin een dienst van Gadsby. Maar tijdens de dienst moest hij bekennen: Uw God is mijn God. En later schreef hij: Mijn ziel werd aan hem verbonden als de ziel van David aan Jonathan.

Voor veel andere mensen werden de diensten tot zegen, en de toeloop was groot. Met 100 pond keerde Gadsby terug en in 1804 ging hij nogmaals. Tijdens dat verblijf doopte hij John Warburton, als enige, en Gadsby sprak profetische woorden dat Hij John zou verwekken als instrument in Zijn handen voor Zijn eigen heerlijkheid en de zaak der Waarheid. John voelde en geloofde dat God hoorde en verhoorde.

Zijn bezoeken aan Manchester maakte dat deze gemeente hem beriep. Het ging hem naar aan het hart dat hij de streek en gemeenteleden achter moest laten, waar hij zo nauw aan verbonden was, zoveel vrucht op zijn prediking had gezien, maar 29 september 1805 preekte hij afscheid. Hij verhuisde naar Manchester waar hij 38 jaar predikant was, tot aan zijn dood in 1844.

Binnen de gemeente was er enige verdeeldheid, een groep scheidde zich af en bouwde een eigen kapel, welke op den duur geen stand hield. Desondanks groeide de gemeente van Gadsby, jaarlijks kwamen er waarschijnlijk 25-30 levende en gedoopte leden bij, tot 224 in 1820. In 1822 mocht Gadsby zijn 3^e dochter Phebe dopen. Ook van buiten de gemeente had Gadsby te maken met veel vijandschap, van godsdienstige belijders en hun predikanten. Onder andere werd hij vaak beschuldigd als Antinomiaan. Maar door de groei van de gemeente werd er besloten een nieuwe kapel te bouwen die in 1824 geopend is. De bouw heeft wel veel vijandschap en voeten in de aarde gehad, zelfs afscheiding van een deel van de gemeenteleden welke na enige tijd weer terug kwamen.

Gadsby droeg de zondagschool een warm hard toe, in tegenstelling van Philpot, en maakte zelfs voor de jongeren een catechismus. Voor de school werd ook een gebouw gebouwd.

Op afstand van 12 mijl lag Rochdale waar Gadsby voor het eerst in 1807 preekte in een boerderij. Onder zijn gehoor zat de 14 jarige John Kershaw. Vanaf die tijd preekte Gadsby er eens in de maand tot grote zegen van velen. Er werd een kapel gebouwd, Hope Chapel (welke in 2020 is gesloten). Bij het oprichten van een gemeente werden 24 mei 1809 in een beekje in het veld van een boer 6 personen door onderdompeling gedoopt, waaronder John Kershaw. Er waren bijna 2000 mensen aanwezig. De tekst was: Onderzoekt de Schriften, want gij meent in dezelve het eeuwige leven te hebben, en die zijn het, die van Mij getuigen'. Kershaw schrijft ervan: Gadsby was toen ongeveer 38 jaar en de kracht van zijn stem was zodanig dat het geluid te horen was op bijna een mijl afstand, maar de woorden konden niet meer onderscheiden worden.' Met 6 eerder gedoopte leden ontstond zo de gemeente waarvan John Warburton enige jaren de predikant werd en later John Kershaw. Beide mannen zijn vrienden en geestverwanten van Gadsby gebleven. Met name Kershaw heeft veel voor Gadsby betekent, en andersom, ook in herderlijk opzicht.

Nog een opmerkelijke doopgebeurtenis die laat zien dat Gadsby een markant en bijzonder persoon was, was in Blackburn. Ook hier mocht Gadsby een gemeente stichten, die samen kwam in een kleine kapel waar John Higson begon te preken. Gadsby doopte Higson, samen met acht anderen. Vervolgens vormde Gadsby hen tot een gemeente. De dag van het dopen

was een van de gedenkwaardigste in het leven van William Gadsby. Het was de tweede zondag in november 1819 en de aangewezen plaats voor het dopen was een veld in Little Harwood, net buiten Blackburn. Toen ze aankwamen voor de diensten, had een ruwe menigte van verscheidene duizenden zich verzameld om de spot te drijven met wat er ging gebeuren. Daar leefden ze zich uit in allerlei luidruchtig vermaak. Het scheen onmogelijk dat de dienst kon doorgaan. Wat moest er nu gebeuren?

William Gadsby beklom een heuveltje en riep uit: 'In de Naam van de Heere, de God van Israël, beveel ik u stil te zijn!' Een van degenen die gedoopt werd, zei dat het was alsof er een elektrische schok door de menigte ging. Iedereen was stil en de doop werd toegediend in vrede en rust. Dit was meer dan natuurlijke welsprekendheid; eerder de Goddelijke kracht van de Geest Gods. Deze zeer opmerkelijke gebeurtenis wordt met vele bewijzen gestaafd.

Een groot verdriet en enorme beproeving in het leven van William was dat zijn vrouw vanaf de 21^e verjaardag van zijn dochter Rachel, 21 oktober 1819, haar verstand begon te verliezen (door een bloeding?). Ze is nooit meer hersteld, terwijl ze haar man 7 jaar heeft overleefd. Ze was bijzonder moeilijk voor haar man, krankzinnig jaloers en vernietigde alles wat hij achter liet. Toch mocht hij geloven dat zij de Heere vreesde. Op enkele momenten kwam dit naar voren en heeft ook wel Alexander Taylor, de opvolger van Gadsby in Manchester ervaren, want bij haar sterven was ze heel helder, Taylor was getuige van een gezegend einde.

In de laatste jaren van zijn leven was er ook verdeeldheid in zijn gemeente over het onderwerp of Gods volk zich kan afkeren van de Heere. Dit was ontstaan doordat zoon John erop aandrong dat James Wells eens op de preekstoel van Gadsby zo spreken, welke dit in 1840 een periode van 4 weken deed. Gadsby was niet zeker van de man. Aanvankelijk leek het wel positief, maar toen hij in 1842 weer eens kwam, zei hij vreemde leerstellingen, dat God zijn volk niet om hun zonde kastijd en dat ze zich niet (tijdelijk) kunnen afkeren van de Heere. Het had desastreuze gevolgen. Tot aan de dood van Gadsby was er verdeeldheid. Na zijn dood heeft John Kershaw op Gadsby's kansel erover gepreekt als poging de breuk te herstellen, welke preek bewaard is gebleven. Helaas scheidde toch een groep zich af of werden afgesneden. Wat deze groep meemaakte was een en al verwarring en afscheidingen en liep op den duur in 1856 op niets uit, hun kapel werd gesloten. Gadsby had voorspelt dat de hand des Heeren tegen hun zou zijn, en dat is gebleken. Op een ernstige wijze zuiverde de Heere de zaak van Zijn geëerde knecht van blaam, maar Gadsby zelf leefde niet meer.

Terwijl hij predikant over de gemeente in Manchester was, mocht Gadsby meer dan 40 gemeenten stichten, reisde hij meer dan 60.000 mijl, eens per jaar naar Londen, predikte bijna 12.000 preken – 4 of 5 in de week en 3 keer zondags in zijn eigen gemeente, had vele pennenvruchten en was ook nog een politiek betrokken. Hij sprak zelfs wel bij politieke bijeenkomsten. Zijn manier van leven was in overeenstemming met zijn beroep op Christus; vriendelijkheid en vriendschap waren opvallend. Als welwillend en gastvrij was hij voortdurend bezig met daden van barmhartigheid en gaf hij voedsel aan de hongerigen. Minstens de helft van zijn salaris gaf hij weg, terwijl hij zelf ook jaren van grote armoede heeft gekend. Uit grote nood preekte hij eens 3x op zondag over 'Heere help mij', waar een wonderlijke financiële uitredding op volgde. Deze gebeurtenis is op schrift gesteld onder de naam Little prayer en wijd en zijd verspreid. Er wordt gezegd dat hij een 'goed mens' was en tot zegen was voor duizenden mensen.

In leerstellige zaken was hij een Schriftuurlijk en standvastig. Hij beweerde evenals Philpot en zijn tijdgenoten dat het Evangelie niet de wet zou zijn, maar de gedragsregel van de gelovige, waardoor hij ook wel antinomiaan werd genoemd. Over dit onderwerp schreef hij o.a. *The Gospel the believer's rule of conduct*. Hij verwierp echter altijd elke suggestie dat een christen vrij was om in zonde te leven. Hij verwierp ook de opvatting dat ongelovigen opgeroepen moeten worden om zich te bekeren en het Evangelie te geloven. Hij gebruikte echter wel een opmerkelijke vrijheid om het Evangelie van Gods genade uit te stallen.

Gadsby was een vruchtbare hymnastiekschrijver, hoewel hij geen grote poëtische talenten had, want soms waren de gebruikte rijmpjes en meters foutief. Een of twee zijn van de hoogste orde, bijvoorbeeld 'O wat een weergaloze neerbuigendheid' en 'Onsterfelijke eer rust op het hoofd van Jezus'.

Hij stelde een zangboek met hymne's samen voor zijn eigen gemeente. Vanwege het succes werd het meerdere malen uitgebreid en is het vandaag de dag nog steeds in druk. Het is wellicht het oudste zangboek onder de nog regelmatig in Engeland gebruikte zangboeken, met name onder *The Gospel Standard Strict Baptists*. De meeste liederen zijn afkomstig van andere schrijvers, maar meer dan 150 zijn van Gadsby. Het is interessant om op te merken dat er de laatste jaren een editie van Gadsby's Hymns is verschenen in de Verenigde Staten en in Nederland.

In 1835 begon hij samen met zijn zoon John *The Gospel Standard Magazine*, dat vandaag de dag nog steeds verschijnt, en in dezelfde vorm.

William Gadsby was een geliefd prediker van zijn tijd. Hij stierf op 27 januari 1844 op 71-jarige leeftijd en preekte tot 21 januari toe. Een aantal weken bracht een longaandoening zijn gezondheid steeds verder en snel in gevaar. Tot het laatst is hij helder geweest. Zijn laatste woorden waren: 'Victorie! Victorie. Victorie! Voor eeuwig... vrije genade! Vrije genade! Vrije genade!' Rustig vredig en glimlachend ontsliep William in Jezus in slaap. Duizenden mensen stonden langs de kant van de weg of waren aanwezig bij zijn begrafenis, tijdens ijzige koude en sneeuw. Kersaw leidde de diensten, welke opgetekend zijn.

Joseph Charles Philpot zei over hem na zijn overlijden: *'Er is een grote in Israël gevallen. We geloven dat we in volle overeenstemming spreken met Gods levende kinderen, als we zeggen dat we in Gadsby de grootste prediker verloren hebben die God opgewekt heeft sinds de dagen van Huntington.'* John M'Kenzie schreef: *'De gezegende Geest bekleedde zijn rede vaak met kracht en betoning voor de zielen van de mensen. Hij sprak niet met woorden van menselijke wijsheid; zijn taal was eenvoudig, getrouw en sterk sprekend; zijn methode was duidelijk en altijd gericht op de kern van de tekst.'* En John Kershaw sprak bij zijn begrafenis: *'Christus in Zijn ambten, hoedanigheden en betrekking tot Zijn volk stalde hij op gezegende wijze uit. De volbrachte zaligheid, alles uit genade van begin tot eind, was de blijdschap van zijn hart en de roem van zijn lied.'*

William Gadsby zelf getuigde in één van zijn preken: *'De Heere is vastbesloten de hoogheid en de grootheid van de mens te vernederen, opdat de HEERE alleen, in dien dag verheven zal zijn. U hebt geen Schriftuurlijk bewijs dat u tot Gods volk behoort, als u hier niet iets van weet: dat God niets heel laat van al uw geloften, beloften, gebeden, berouw, uw heiligheid, en u doet neerliggen en u in uw eigen gevoelens zo ellendig maakt als de duivel. Als de Heere u hier nooit in zekere mate brengt, zult u met al uw fatsoenlijkheid nooit naar de*

hemel gaan...U moet door Gods kracht van alles afgescheiden worden, in staat gesteld worden om alles op te geven en tot een gevoel van uw ontzaglijk schuldige staat voor Gods aangezicht gebracht worden....Wat een gezegende zaligheid is het, Die onze God bestemd heeft voor de arme, verloren, rampzalige mens! Mag de Heere u zegenen met een gevoelig besef van uw aandeel hierin. En mag Hij krachtig tot ons hart spreken en deze weinige en gebrekkige opmerkingen zegenen aan uw consciëntie, u in Christus en Zijn zaligheid opheffen, en zowel u als mij in staat stellen om tot Zijn eer te leven.'

*****

In memoriam de rechtvaardige oudste dochter van William Gadsby

Een verslag van Rachel Bibby, de oudste dochter van William Gadsby, door A.B. Taylor van Manchester (opvolger van Gadsby).

Rachel Bibby overleed op 19 april 1858, in haar 59e jaar. Ik aarzel niet te zeggen dat ik zeker geloof dat mevrouw Bibby een dierbaar, verlost kind van het verbond was; en hoewel ze niet in staat was een openlijke belijdenis van de Naam van Jezus af te leggen, was ze voor velen een voorbeeld.

Ik heb haar de laatste tien jaar aandachtig gevolgd met bijzondere gevoelens, op zoek naar antwoorden op gebeden die lang in de hemel waren neergelegd, opgezonden door iemand die het hart had van een vader, als ook een christen, en die een vriend en dominee was over de kudde in Manchester, en dienaar van de Allerhoogste God (W Gadsby). Ik heb vaak gebeden voor antwoorden op zijn gebeden; en hoewel dit voor sommigen misschien vreemd lijkt, is het toch zo; en bovendien heb ik veel antwoorden gekregen op zulke gebeden in mijn eigen ziel, en in de gemeente als geheel.

Onze lieve, overleden vriendin was, was zoals u weet, de laatste jaren erg slecht; maar het moet inderdaad een wilde dinsdagavond zijn geweest als ze niet onder de hongerigen in Rochdale Road Chapel, Manchester, in de kom van haar kerkbank was. Ze was inderdaad 'arm van geest', 'een verlangende ziel', 'hongerig en dorstig' naar verbondsgenade en gemeenschap met de Heere Jezus.

Toen ik voor het eerst navraag deed naar haar hoop op de eeuwigheid, leek ze erg opgewonden en verwachtte ze de vraag blijkbaar niet; maar al snel legde ze zich open voor het onderwerp en vertelde me dat ze al lang ervan bewust was een arme zondaar te zijn, en alles wat ze kon doen was bidden om genade, hoewel ze dat soms niet kon. Op een keer werd ze veel getroost door deze woorden: 'Maar de goedertierenheid des HEEREN is van eeuwigheid tot eeuwigheid over hen die Hem vrezen' (Ps.103:17). Deze woorden hebben haar lang gesteund en gaven haar veel troostende hoop. Bij een andere gelegenheid werd een preek gepredikt over de woorden: 'Want bergen zullen wijken, en heuvelen wankelen; maar Mijn goedertierenheid zal niet van u wijken, en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de HEERE uw Ontfermer' (Jesaja 54:10).

Ze nam een vroege gelegenheid te baat om mij een beetje van haar vreugde over te brengen, en ze voegde eraan toe: 'O, als ik de gevoelens die ik bij die gelegenheid genoten heb maar kon bewaren, hoe gelukkig zou ik dan zijn', en voegde eraan toe: 'Maar ik heb zo'n zondig hart - niemand weet het'. Ze kende de stukken der genade in al hun schoonheden goed, maar

voelde zo weinig van de kracht, zoals ze zei, dat ze zich schaamde, opdat de vrienden zouden denken dat ze zich een kind des Heeren meende te zijn.

Ze was een zeer bescheiden, teruggetrokken, nederige ziel en een die zich in tranen en beven veel effectiever kon uitdrukken dan in gewone taal. Ik heb haar vaak zien huilen en beven, glimlachen en snikken, als ze niet meer kon. Ze had verdriet en bekommerde zich het meest om zichzelf. De dwaasheden van anderen bezorgden haar veel slapeloze nachten en deed haar vaak de genadetroon aanlopen voor hen.

Nu ze er niet meer is, zullen sommigen de vriendelijke glimlach en moederlijke raadgevingen missen, nee, de herinnering aan de overledenen zakt dieper in het hart dan ooit de liefdevolle correctie die ze in haar leven heeft aangebracht. Ze is de weg gegaan waar de goddelozen ophouden zich zorgen te maken en waar de vermoeiden in rust zijn.

*****